

DECIZIA Nr.21
din 18 ianuarie 2018

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.352 alin.(11) și alin.(12) din Codul de procedură penală

Publicată în Monitorul Oficial nr.175 din 23.02.2018

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Mihaela Senia Costinescu	— magistrat-asistent-șef

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.352 alin.(11) și alin.(12) din Codul de procedură penală, excepție ridicată de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție — Direcția Națională Anticorupție, în Dosarul nr.1.926/1/2016/a1 al Înaltei Curți de Casație și Justiție — Secția penală – Camera preliminară. Excepția de neconstituționalitate formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr.1.975D/2016.

2. Dezbaterile au avut loc la data de 31 octombrie 2017, cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Marinela Mincă, a părților Nelu Zărnică, personal, și Gabriel Oprea, prin avocat Gheorghe Iulian Ioniță, cu împuternicire depusă la dosar, precum și a reprezentantului Ministerului Afacerilor Interne, consilierul juridic Viorel Tatu, cu delegație la dosar. Dezbaterile au fost consemnate în încheierea de ședință de la acea dată, când, luând act de imposibilitatea constituirii completului de judecată în vederea începerii deliberărilor, în temeiul art.58 alin.(1) din Legea nr.47/1992 și al art.56 alin.(2) din Regulamentul de organizare și funcționare a Curții Constituționale, Curtea a amânat pronunțarea pentru data de 7 noiembrie 2017. La data de 7 noiembrie 2017, pentru o mai bună studiere a problemelor ce formează obiectul cauzei, în temeiul dispozițiilor art.58 alin.(4) din Legea nr.47/1992 și art. 56 alin.(3) din Regulamentul de organizare și funcționare a Curții Constituționale, Curtea a amânat pronunțarea pentru data de 28 noiembrie 2017. La termenul stabilit, având în vedere cererea formulată de unii membri ai completului privind amânarea judecării cauzei în scopul studierii dosarului, în temeiul dispozițiilor art.58 alin.(4) din Legea nr.47/1992 și art. 56 alin.(3) din Regulamentul de organizare și funcționare a Curții Constituționale, Curtea a dispus o nouă amânare a judecării cauzei pentru data de 18 ianuarie 2018, când a pronunțat prezenta decizie.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

3. Prin Încheierea din Camera de Consiliu din 4 octombrie 2016, pronunțată în Dosarul nr.1.926/1/2016/a1, **Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția penală — Camera preliminară a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.352 alin.(11) și alin. (12) din Codul de procedură penală.** Excepția a fost ridicată de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție — Direcția Națională Anticorupție, într-o cauză penală aflată în etapa procesuală a camerei preliminare.

4. **În motivarea excepției de neconstituționalitate,** autorul arată că normele legale a căror neconstituționalitate a fost invocată au legătură cu soluționarea cauzei deduse judecării instanței, întrucât prin excluderea probelor clasificate în condițiile aplicării art.352 alin.(11) și alin.(12) din Codul de procedură penală, pe de o parte, ar fi afectat dreptul părții civile la un proces echitabil, care presupune dreptul de a propune probe și de a-i fi admise cererile de administrare a unor probe pe latura penală a cauzei și, pe de altă parte, ar fi create premisele unei situații inegale a inculpaților în fața legii, care ar putea fi achitați sau condamnați în funcție de avizul unei autorități administrative. Procedura privind

mijloacele de probă clasificate, prevăzută de art.352 alin.(11) și alin.(12) din Codul de procedură penală, nu a avut în vedere respectarea drepturilor celorlalte părți din proces, în afara inculpatului, și nici inegalitatea inculpaților în fața legii penale, pe baza hotărârii discreționare a unei autorități administrative. Or, restrângerea dreptului de acces la probele cauzei într-un mod discreționar de către o autoritate administrativă încalcă dreptul la un proces echitabil.

5. Autorul criticilor de neconstituționalitate susține că legiuitorul a avut în vedere numai aspectul unui eventual proces intentat la Curtea Europeană a Drepturilor Omului de către un inculpat care nu a avut acces la probele acuzației și a presupus, în mod eronat, că prin excluderea probelor clasificate în acuzare a fost evitată încălcarea drepturilor fundamentale, fără să se țină cont de alte argumente, cum ar fi: dreptul la un proces echitabil al celorlalte părți, în afara inculpatului, care presupune atât accesul la probele clasificate, cât și folosirea acestor probe pentru dovedirea faptei penale și a pretențiilor civile; posibilitatea emitentului documentului clasificat de a permite selectiv accesul avocaților inculpaților la probele clasificate, astfel încât, în funcție de decizia unei autorități administrative, deși se află în situații egale, chiar în același dosar, unii inculpați ar putea fi condamnați, iar alții achitați, pe criterii străine dreptului penal; în situația în care o categorie de funcționari își desfășoară atribuțiile de serviciu aproape exclusiv în legătură cu documente/informații clasificate (cum este cazul inculpaților din prezenta cauză, care sunt angajați ai unui serviciu de informații), prin excluderea probelor clasificate din voința exclusivă, nemotivată și necenzurată a conducătorului unei astfel de instituții, s-ar ajunge la situația unei adevărate „imunități” în fața legii penale pentru categoria profesională respectivă, în ceea ce privește infracțiunile comise în legătură cu serviciul.

6. Pe de altă parte, având în vedere conținutul normativ al art.3 din Legea nr.182/2002 privind protecția informațiilor clasificate, se pare că legiuitorul român dă preeminență drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în raport cu protecția informațiilor clasificate. Prin urmare, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție — Direcția Națională Anticorupție susține că refuzul autorității emitente de a declassifica un înscris nu poate fi unul discreționar, atunci când aduce atingere drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. În acest sens face trimitere la Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene, pronunțată la 8 aprilie 2014 în cauzele conexe C-293/12 și C-594/12, în care s-a reținut că, potrivit „articolului 52 alineatul (1) din Cartă, orice restrângere a exercițiului drepturilor și libertăților consacrate de aceasta trebuie să fie prevăzută de lege, să respecte substanța lor și, prin respectarea principiului proporționalității, pot fi impuse restrângeri privind aceste drepturi și libertăți numai în cazul în care acestea sunt necesare și numai dacă răspund efectiv obiectivelor de interes general recunoscute de Uniune sau necesității protejării drepturilor și libertăților celorlalți”. Aceste considerente se regăsesc și în motivarea Deciziei Curții Constituționale nr.440 din 8 iulie 2014. Or, condiționarea dreptului de acces la probele clasificate de obținerea, pe cale administrativă, a unei autorizații de acces la informații clasificate încalcă dreptul la un proces echitabil din două motive: sub aspectul intruziunii nejustificate în viața privată a avocatului/părții, prin procedura administrativă de obținere a autorizației, care presupune furnizarea de informații despre identitatea, ocupația, veniturile, călătoriile membrilor familiei restrânse și extinse, acordul de a fi verificat trecutul, prezentul, anturajul (ceea ce include acordul de a fi urmărit), consimțământul de a nu fi informat asupra motivelor de neacordare a autorizației de acces, respectiv sub aspectul incertitudinii accesului la o astfel de procedură.

7. Autorul excepției de neconstituționalitate invocă jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, prin care s-a apreciat că dacă o procedură de valorificare a unui drept procesual, în pofida faptului că este reglementată normativ, nu se regăsește în jurisprudența statului respectiv, accesibilitatea acelei proceduri este incertă și, ca atare, încalcă dreptul la un proces echitabil. Arată că dreptul la un proces echitabil este circumscris Declarației Universale a Drepturilor Omului (art.10), a cărei aplicare directă în dreptul intern este obligatorie pentru organele judiciare române, prin semnarea de către statul român a Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Potrivit art.6 din Convenție, dreptul la un proces echitabil include dreptul la informare cu privire la natura și cauza acuzației penale și dreptul la apărare, inclusiv dreptul de a fi asistat de un avocat ales. În aplicarea art.6 din Convenție, Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene au emis Directiva 2012/13/UE privind dreptul la informare în cadrul procedurilor penale, care la art.6 prevede *Dreptul la informare cu privire la acuzare*, astfel „statele membre se asigură că persoanele suspectate primesc informații cu privire la fapta penală de a cărei comitere acestea sunt suspectate sau acuzate. Informațiile respective se furnizează cu promptitudine și cu detaliile necesare pentru a se putea garanta caracterul echitabil al procedurilor și exercitarea efectivă a dreptului la apărare”. Paragraful (28) al Directivei stabilește că informațiile puse la dispoziția persoanelor suspectate sau acuzate cu privire la fapta penală ar trebui să fie furnizate cu promptitudine, cel târziu înainte de primul lor interogatoriu oficial, de către poliție sau de către altă autoritate competentă și fără a aduce atingere desfășurării anchetei în curs. Ar trebui furnizată o descriere suficient de detaliată a faptelor, inclusiv, dacă se cunosc, a momentului și locului, referitoare la infracțiunea de a cărei comitere sunt suspectate sau acuzate

persoanele, precum și a încadrării juridice posibile a infracțiunii prezumate, având în vedere etapa procedurilor penale în care se furnizează o astfel de descriere, astfel încât să se garanteze caracterul echitabil al procedurilor menționate și să se permită exercitarea efectivă a dreptului la apărare. În cuprinsul art.7, intitulat *Dreptul de acces la materialele cauzei*, s-a prevăzut, ca regulă, că „*Statele membre se asigură că autoritățile competente acordă persoanelor suspectate sau învinuite sau avocaților acestora accesul cel puțin la toate mijloacele de probă aflate în posesia lor, indiferent dacă sunt în apărarea sau împotriva persoanelor suspectate sau acuzate, pentru a garanta caracterul echitabil al procedurilor și pentru a pregăti apărarea*”. Excepția de la această regulă este menționată în alin.(4) al aceluiași articol „*prin derogare de la alineatele (2) și (3), cu condiția ca aceasta să nu aducă prejudiciu dreptului la un proces echitabil, accesul la anumite materiale poate fi refuzat, în cazul în care astfel de acces ar putea conduce la periclitarea gravă a vieții sau a drepturilor fundamentale ale unei alte persoane sau dacă refuzul este strict necesar pentru apărarea unui interes public important, ca de exemplu în cazurile în care accesul poate prejudicia o anchetă în curs sau poate afecta grav securitatea internă a statului membru în care se desfășoară procedurile penale. Statele membre se asigură că, în conformitate cu dispozițiile dreptului intern, decizia prin care se refuză accesul la anumite materiale în conformitate cu prezentul alineat este luată de o autoritate judiciară sau poate face, cel puțin, obiectul controlului judiciar*”. Potrivit jurisprudenței recente a Curții de Justiție a Uniunii Europene, obligația de interpretare conformă are un caracter primar și principal, judecătorul sau autoritatea publică având obligația de a interpreta conform norma de drept intern cu directiva incidentă și, doar dacă această interpretare s-ar dovedi limitată, ar urma să se aplice cu efect direct dispozițiile din directivă care se pretează la o astfel de invocabilitate.

8. Analizând dreptul la informare în raport cu principiile de drept expuse, autorul excepției de neconstituționalitate susține că se impun două concluzii. Prima este aceea că, sub sancțiunea nulității absolute a actelor efectuate cu încălcarea ei, protecția informațiilor clasificate nu poate avea caracter prioritar față de dreptul la informare al acuzatului atunci când informația privește conținutul constitutiv al infracțiunii pentru care au fost formulate acuzații penale (dreptul la informare asupra acuzației penale). A doua concluzie este aceea că, în ceea ce privește accesul la mijloacele de probă clasificate (altele decât cele care vizează conținutul constitutiv al infracțiunii), acesta poate fi restricționat dacă sunt îndeplinite cumulativ două condiții: accesul să afecteze grav securitatea națională și decizia de refuz a accesului să aparțină judecătorului (dreptul de acces la materialele cauzei).

9. În concluzie, autorul excepției apreciază că excluderea probelor clasificate în procesul penal, prin hotărârea nemotivată și discreționară a unei autorități administrative, conform art.352 alin.(11) și alin.(12) din Codul de procedură penală, încalcă prevederile constituționale ale art.21 alin.(3) privind dreptul la un proces echitabil și ale art.53 alin.(1) și (2) privind restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți, precum și art.16 alin.(1) din Constituție privind egalitatea în fața legii.

10. **Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția penală — Camera preliminară** arată că dreptul statului de a clasifica anumite informații, date, înscrisuri etc. (drept exercitat prin persoanele, autoritățile, instituțiile prevăzute expres și limitativ de lege) este un atribut al suveranității sale, iar, în raport cu valorile sociale concrete la care se referă acestea, clasificarea se realizează pe grade diferite. Stabilirea gradului de clasificare a informațiilor, datelor, documentelor etc. trebuie corelată și cu obligațiile statului român asumate în relațiile cu alte state, în cadrul unor organizații, structuri militare, polițienești ori politice. De asemenea, valori sociale interne deosebite, uneori protejarea vieții unor funcționari ori agenți ai statului român (sau chiar protejarea vieții membrilor lor de familie), justifică clasificarea informațiilor, datelor și documentelor (spre exemplu, datele și informațiile militare, ale serviciilor de informații, ale serviciilor diplomatice și consulare, datele legate de sistemul de protecție a martorilor, chiar date și informații ale organelor de urmărire penală privind activități specifice etc.). Singura entitate competentă să aprecieze dacă este posibilă declasificarea totală ori trecerea într-un grad inferior de clasificare este, în mod rezonabil, chiar cea care a clasificat informația sau documentul, aceasta fiind în măsură să aprecieze în raport cu importanța valorii sociale ocrotite avute în vedere la momentul clasificării. Legea nr.182/2002 conține numeroase prevederi prin care se reglementează atât contestarea clasificării, cât și prevenirea oricărui abuz în materia clasificării informațiilor [spre exemplu, art.3, art.20, art.24 alin.(4), (5) și (10), art.33 din lege]. În condițiile refuzului de declasificare ori de trecere în alt grad de clasificare a informațiilor, textul art.352 alin.(12) din Codul de procedură penală este expresia necesarului echilibru între interesul particular al justiției sau al unui subiect procesual (într-o cauză concretă, punctuală) și interesul superior/suveran al statului de a clasifica informații, respectiv de a refuza declasificarea sau trecerea într-un alt grad de clasificare a unei informații, document etc. În cele mai multe cazuri, chiar motivarea refuzului de declasificare ar putea conduce la deconspirarea unor persoane, situații, împrejurări etc. avute în vedere la momentul clasificării. Textul art.352 alin.(12) din Codul de procedură penală protejează, deopotrivă, atât interesul suveran al statului de a menține clasificarea sau gradul de clasificare al informației, cât și interesul particular al unui subiect procesual dintr-o cauză penală,

respectiv protejarea părților din respectivul proces penal de utilizare de către organele judiciare, împotriva lor, a unor informații, date, probe, înscrisuri etc. la care nu au acces.

11. În concluzie, opinia instanței este în sensul respingerii excepției de neconstituționalitate și constatării caracterului neîntemeiat al criticilor formulate.

12. Potrivit art.30 alin.(1) din Legea nr.47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

13. **Guvernul** arată că art.352 din Codul de procedură penală reglementează unul dintre principiile procesului penal, și anume publicitatea ședinței de judecată. Publicitatea ședinței de judecată reprezintă una dintre garanțiile explicite ale dreptului la un proces echitabil, fiind consacrată de prevederile art.6 paragraful 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în sensul cărora „*orice persoană are dreptul la judecarea [...] în mod public [...] a cauzei sale*”. De asemenea, după cum a reținut chiar Curtea Constituțională în jurisprudența sa, prin faptul că oferă oricărei persoane posibilitatea de a asista la desfășurarea judecării, acest principiu constituțional constituie „un mijloc de a prezerva încrederea opiniei publice în instanțele judecătorești”. În acord cu dispozițiile art.127 din Constituție, art.352 din Codul de procedură penală instituie în alin.(1) principiul publicității ședinței de judecată, iar în alin.(3) și (4) ale acestui articol reglementează cazurile de excepție, în care ședința de judecată este nepublică. Dispozițiile alin.(11) ale art.352 prevăd faptul că, în situația în care în dosarul cauzei există și informații clasificate, iar acestea sunt esențiale pentru soluționarea cauzei, instanța solicită, de urgență, după caz, declasificarea totală, declasificarea parțială sau trecerea într-un alt grad de clasificare ori permiterea accesului la cele clasificate de către apărătorul inculpatului. Prevederile alin.(12) al art.352 impun ca, în situația în care apărătorului inculpatului nu i se permite accesul la informațiile clasificate care sunt esențiale pentru soluționarea cauzei, o hotărâre de condamnare, de renunțare la aplicarea pedepsei sau de amânare a aplicării pedepsei în cauză să nu se întemeieze pe respectivele informații clasificate.

14. În temeiul dispozițiilor art.2 și art.7 alin.(1), (4) și (5) din Legea nr.182/2002, prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr.140 din 6 februarie 2014 a fost aprobat Regulamentul privind accesul judecătorilor, procurorilor și magistraților-asistenți ai Înaltei Curți de Casație și Justiție la informații clasificate secrete de stat și secrete de serviciu. Sesizată cu o excepție de neconstituționalitate a prevederilor art.2 alin.(2) și art.7 alin.(1) din Legea nr.182/2002, prevederi criticate pentru o pretinsă nerespectare a dreptului la un proces echitabil, ca urmare a faptului că părțile nu pot avea acces la conținutul unor înscrisuri clasificate decât cu condiția obținerii certificatului de securitate, Curtea Constituțională, prin Decizia nr.1.120 din 16 octombrie 2008, a respins ca neîntemeiată respectiva excepție, reținând că „este firesc ca Legea nr.182/2002, având ca obiect de reglementare protecția informațiilor clasificate, să conțină reguli specifice cu privire la accesul la astfel de informații al anumitor persoane care au calitatea de părți într-un proces, respectiv cu condiția obținerii certificatului de securitate, fiind necesar a fi îndeplinite, în prealabil, cerințele și procedura specifice de obținere a acestuia, prevăzute de aceeași lege. De vreme ce prevederile de lege criticate nu au ca efect blocarea efectivă și absolută a accesului la anumite informații, ci îl condiționează de îndeplinirea anumitor pași procedurali, etape justificate prin importanța pe care asemenea informații o poartă, nu se poate susține încălcarea dreptului la un proces echitabil [...]. Pe de altă parte, însăși Constituția prevede, potrivit art.53 alin.(1), posibilitatea restrângerii exercițiului unor drepturi — inclusiv a garanțiilor aferente unui proces echitabil — pentru rațiuni legate de apărarea securității naționale. Reglementarea mai strictă a accesului la informațiile clasificate ca fiind secrete de stat, prin stabilirea unor condiții pe care trebuie să le îndeplinească persoanele care vor avea acces la astfel de informații, precum și a unor proceduri de verificare, control și coordonare a accesului la aceste informații, reprezintă o măsură necesară în vederea asigurării protecției informațiilor clasificate, în acord cu dispozițiile constituționale ce vizează apărarea securității naționale”.

15. În ceea ce privește critica formulată de autorul excepției prin raportare la dispozițiile art.16 din Constituție, Guvernul arată că dispozițiile legale criticate se aplică tuturor inculpaților aflați în aceeași situație juridică, fără privilegii sau discriminări. Partea civilă sau partea responsabilă civilmente nu se află în aceeași situație juridică cu inculpatul, de aceea reglementările aplicabile celor trei părți nu sunt identice. Prin urmare, în opinia Guvernului, excepția este neîntemeiată sub acest aspect. Pentru a dovedi această pretinsă neconformitate cu dispozițiile constituționale, autorul excepției afirmă că înlăturarea probelor s-ar face în mod discreționar de către o autoritate administrativă. În realitate, dispozițiile art.352 alin.(11) din Codul de procedură penală stabilesc că atunci când în dosarul cauzei sunt și informații clasificate, informații pe care judecătorul le apreciază a fi esențiale pentru soluționarea cauzei, există două posibilități: fie instanța va solicita, de urgență, după caz, declasificarea totală, declasificarea parțială sau trecerea într-un alt grad de clasificare, fie instanța va solicita permiterea accesului avocatului inculpatului la respectivele informații clasificate. În prima ipoteză, procedura de

declasificare a unor informații clasificate se face în condițiile legii, declasificarea urmând a se face fie pentru că termenul de clasificare a expirat, fie pentru că dezvăluirea informațiilor nu mai poate prejudicia siguranța națională, apărarea țării, ordinea publică ori interesele persoanelor de drept public sau privat deținătoare. Nu se poate invoca ca argument al pretensei neconstituționalități a prevederilor legale criticate faptul că hotărârea de a declassifica sau de a trece într-un alt grad de clasificare anumite informații clasificate este luată în mod discreționar. Chiar dacă ar fi adevărat, este vorba de un aspect care ține de aplicarea în concret a legii, acesta neputând constitui un motiv de neconstituționalitate a legii. De altfel, potrivit art.17 alin.(2) din Standardele naționale de protecție a informațiilor clasificate în România, „Supraevaluarea sau subevaluarea nivelului de secretizare a informațiilor și a duratei pentru care au fost clasificate se pot contesta de către orice persoană fizică sau juridică română, în contencios administrativ”. În cea de-a doua ipoteză, instanța va cere permiterea accesului avocatului inculpatului la respectivele informații clasificate. Accesul avocatului se va face cu respectarea procedurilor prevăzute de legislația referitoare la protecția informațiilor clasificate. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a decis faptul că, în conformitate cu prevederile art.6 paragraful 1 din Convenție, dreptul la un proces echitabil presupune și egalitatea armelor între acuzare și apărare, fără a exista un drept absolut de acces la toate probele din dosarul cauzei. Atunci când, fiind în balanță interese concurente (necesitatea de a proteja securitatea națională și drepturile inculpatului), se decide ca anumite probe să nu fie dezvăluite apărării, este necesar ca limitarea adusă drepturilor inculpatului să fie contrabalansată de judecătorul cauzei (Hotărârea din 16 februarie 2000, pronunțată în Cauza *Rowe și Davis împotriva Regatului Unit*).

16. Tocmai pentru a se asigura egalitatea de arme, care este o condiție a dreptului la un proces echitabil, legiuitorul infraconstituțional a prevăzut un remediu pentru ipoteza în care avocatul inculpatului nu are acces la informații clasificate, socotite a fi esențiale pentru soluționarea cauzei. În această ipoteză, respectivele probe nu pot servi la pronunțarea unei soluții de condamnare, de renunțare la aplicarea pedepsei sau de amânare a aplicării pedepsei în cauză. După cum rezultă din dispozițiile art.352 alin.(12) din Codul de procedură penală, „înlăturarea” informațiilor clasificate nu se face „discreționar” de către o autoritate administrativă, ci, instanța de judecată, constatând că aceste informații nu au fost declassificate sau, alternativ, avocatului inculpatului nu i s-a permis accesul la respectivele probe, va dispune, motivat, o soluție în cauză numai în temeiul acelor probe la care a avut acces și apărarea. De aceea, în opinia Guvernului, textele legale criticate sunt conforme cu prevederile art.21 din Constituție și cu cele ale art. 6 din Convenție, referitoare la dreptul la un proces echitabil. Pentru aceleași argumente, nici critica referitoare la încălcarea dispozițiilor art.53 din Constituție nu este întemeiată.

17. **Avocatul Poporului** apreciază că dispozițiile legale criticate, prin care este conferită instanței judecătorești posibilitatea de a solicita, de urgență, după caz, declassificarea totală, declassificarea parțială sau trecerea într-un alt grad de clasificare ori permiterea accesului la cele clasificate de către apărătorul inculpatului, cu prevederea consecinței firești, potrivit căreia, în măsura în care autoritatea emitentă nu permite apărătorului inculpatului accesul la informațiile clasificate, acestea să nu poată servi la pronunțarea unei soluții de condamnare, de renunțare la aplicarea pedepsei sau de amânare a aplicării pedepsei în cauză, nu aduc atingere prevederilor constituționale invocate. Prin Decizia nr.1.440 din 4 noiembrie 2010, referitoare la dispoziții din Legea nr.182/2002 privind protecția informațiilor clasificate, Curtea Constituțională a statuat că, potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului (Hotărârea din 9 februarie 1995, pronunțată în Cauza *Vereniging Weekblad Bluf împotriva Olandei* — paragraful 28), accesul la informațiile publice poate fi îngrădit pentru protejarea interesului național, în conformitate cu prevederile art.10 paragraful 2 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, din care rezultă că îngrădirile libertății de informare trebuie să îndeplinească următoarele condiții: să fie prevăzute de lege, să aibă un scop legitim și să fie necesare într-o societate democratică. Or, cu acel prilej, Curtea Constituțională a observat că îngrădirile aduse accesului la informații sunt prevăzute de lege — Legea nr.182/2002 —, au un scop legitim — protecția informațiilor clasificate și a surselor confidențiale ce asigură acest tip de informații, prin instituirea sistemului național de protecție a informațiilor —, și sunt necesare într-o societate democratică. De asemenea, prin Decizia nr.1.120 din 16 octombrie 2008, Curtea Constituțională a apreciat că atâta vreme cât prevederile de lege criticate nu au ca efect blocarea efectivă și absolută a accesului la anumite informații, ci îl condiționează de îndeplinirea anumitor pași procedurali, justificați de importanța pe care asemenea informații o prezintă, nu se poate reține încălcarea dreptului la un proces echitabil sau a principiului egalității în fața legii.

18. În ceea ce privește critica potrivit căreia pot fi create premisele unei situații inegale a inculpaților în fața legii, care ar putea fi achitați sau condamnați în funcție de avizul unei autorități administrative, Avocatul Poporului consideră că aceasta nu poate fi reținută, fiind vorba despre posibile aspecte de fapt, iar nu de drept, astfel că ele excedează controlului de constituționalitate.

19. **Președinții Senatului și Camerei Deputaților** nu au comunicat punctul lor de vedere cu privire la excepția de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctele de vedere ale Guvernului și Avocatului Poporului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, susținerile părților prezente, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, reține următoarele:

20. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.d) din Constituție, precum și ale art.1 alin.(2), ale art.2, 3, 10 și 29 din Legea nr.47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

21. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl reprezintă prevederile art.352 alin.(11) și alin.(12) din Codul de procedură penală, respectiv Legea nr.135/2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.486 din 15 iulie 2010, cu modificările și completările ulterioare. Textele de lege criticate au următorul cuprins: „(11) În cazul în care informațiile clasificate sunt esențiale pentru soluționarea cauzei, instanța solicită, de urgență, după caz, declasificarea totală, declasificarea parțială sau trecerea într-un alt grad de clasificare ori permiterea accesului la cele clasificate de către apărătorul inculpatului.

(12) Dacă autoritatea emitentă nu permite apărătorului inculpatului accesul la informațiile clasificate, acestea nu pot servi la pronunțarea unei soluții de condamnare, de renunțare la aplicarea pedepsei sau de amânare a aplicării pedepsei în cauză.”

22. În opinia autorului excepției de neconstituționalitate, prevederile legale criticate contravin dispozițiilor constituționale cuprinse în art.16 alin.(1) care consacră principiul egalității în drepturi a cetățenilor, art.21 alin.(3) referitor la dreptul la un proces echitabil și în art.53 privind restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți.

23. Examinând situația de fapt care a generat invocarea criticilor în prezenta cauză, Curtea reține că, pe rolul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție — Direcția Națională Anticorupție, s-a înregistrat, în data de 9 ianuarie 2016, Dosarul de urmărire penală nr.20/P/2016, ca urmare a denunțurilor formulate de trei avertizori publici, respectiv trei ofițeri ai Departamentului de Informații și Protecție Internă (D.I.P.I.) din cadrul Ministerului Afacerilor Interne, membri ai Comisiei de control al fondurilor operative, comisie însărcinată cu analiza legalității cheltuielilor operative din cadrul departamentului. Potrivit actelor de sesizare, în cadrul activității de control, denunțătorii au constatat mai multe nereguli: achiziționarea unor bunuri și servicii din fondurile operative care nu aveau legătură cu activitatea informativ-operativă a D.I.P.I., lipsa de implicare a conducerii D.I.P.I. în recuperarea prejudiciilor constatate, distrugerea nelegală și selectivă a documentelor care atestau cheltuielile nelegale din fondurile operative. Totodată, denunțătorii susțin că au fost supuși unor presiuni exercitate asupra lor de conducerea D.I.P.I., în vederea eliminării din actele constatatoare a aspectelor menționate. Având în vedere aceste aspecte, au sesizat organul de urmărire penală cu privire la posibile fapte penale care rezidă în cheltuirea unor fonduri destinate realizării securității naționale (respectiv acțiuni, misiuni și activități informativ-operative desfășurate la nivelul D.I.P.I., în condițiile legii și a regulamentelor interne), în alte scopuri decât cele pentru care fuseseră destinate, respectiv achiziționarea de bunuri și servicii din fonduri operative, contrar destinației legale și a celor reglementate intern (de exemplu, achiziționarea, printre altele, a unui autoturism Audi A8, în valoare de 91.295,73 euro). Operațiunile de achiziționare s-au realizat prin acte pentru care autoritatea în cauză (D.I.P.I.) a dispus clasificarea. În urma efectuării actelor de urmărire penală, în cauză s-a întocmit Rechizitoriul nr.20/P/2016 din 10 mai 2016, prin care 5 persoane au fost trimise în judecată sub acuzația săvârșirii infracțiunilor de abuz în serviciu, complicitate la abuz în serviciu și deturnare de fonduri. Conținutul acestor infracțiuni a constat în întocmirea unor rapoarte (clasificate) de decontare a unor cheltuieli cu pretins caracter operativ (în realitate, bunuri și servicii cu destinații aprobate la alte articole bugetare: reprezentare și protocol, înzestrare cu uniforme de chestor, mijloace fixe pentru dotarea sediului principal ș.a.), cu ignorarea destinației legale (realizarea securității naționale), precum și a destinației stabilite prin normative administrative clasificate (achiziții circumscrise misiunilor, acțiunilor și activităților informativ-operative).

24. În cadrul dezbaterilor din camera preliminară, a fost invocată excepția de neconstituționalitate având ca obiect dispozițiile art.352 alin.(11) și alin.(12) din Codul de procedură penală. Motivele pe care își întemeiază critica de neconstituționalitate autorul sesizării, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție — Direcția Națională Anticorupție, sunt încălcarea dreptului la un proces echitabil și a principiului egalității în fața legii a cetățenilor, întrucât textul de lege criticat permite excluderea din procesul penal a probelor care constituie informații clasificate, ca urmare a unei hotărâri nemotivate și discreționare a autorității administrative care a clasificat informațiile și care refuză declasificarea acestora sau accesul apărătorului inculpatului la ele.

25. **Cu privire la admisibilitatea excepției de neconstituționalitate**, sub aspectul legăturii sale cu

cauza dedusă judecății, Curtea apreciază, mai întâi, ca fiind necesară stabilirea naturii juridice a informațiilor clasificate. Din examinarea dispozițiilor art.352 alin.(11) și alin.(12) din Codul de procedură penală, rezultă că sfera lor de incidență vizează informații clasificate „esențiale pentru soluționarea cauzei”, care sunt susceptibile „de a servi la pronunțarea unei soluții de condamnare, de renunțare la aplicarea pedepsei sau de amânare a aplicării pedepsei”, deci cu privire la care există argumente rezonabile că ar putea concura la răsturnarea prezumției de nevinovăție a inculpatului. Or, potrivit art.103 alin. (2) din Codul de procedură penală, „În luarea deciziei asupra existenței infracțiunii și a vinovăției inculpatului instanța hotărăște motivat, cu trimitere **la toate probele evaluate**. Condamnarea se dispune doar atunci când instanța are convingerea că acuzația a fost dovedită dincolo de orice îndoială rezonabilă.” Sub acest aspect, Curtea constată că dispozițiile art.97 alin.(2) din Codul de procedură penală, după ce enumeră expres declarațiile (ale părților în procesul penal, ale persoanei vătămate, ale martorilor), înscrisurile, rapoartele de expertiză sau constatare, procesele-verbale, fotografiile, mijloacele materiale de probă, prevăd, la lit.f), că „Proba se obține în procesul penal prin următoarele mijloace: [...] f) orice alt mijloc de probă care nu este interzis de lege.” Așa fiind, pentru a produce consecințele prevăzute de lege, **legiutorul a conferit informațiilor clasificate**, apreciate „esențiale pentru soluționarea cauzei”, **valoare probatorie în procesul penal**, **acestea putând dovedi, singure sau coroborate cu alte probe, dincolo de orice îndoială rezonabilă, veridicitatea acuzației penale formulate împotriva inculpatului.**

26. Prin urmare, Curtea reține că **informațiile clasificate dobândesc calitatea de probe în dosar, urmând a fi supuse regimului juridic al probelor instituit de Codul de procedură penală.**

27. O primă consecință juridică a acestei constatări este **incidența dispozițiilor referitoare la controlul legalității probelor**. Potrivit prevederilor art.342 din Codul de procedură penală, competența judecătorului de cameră preliminară constă în verificarea, după trimiterea în judecată, a competenței și legalității sesizării instanței, în **verificarea legalității administrării probelor** și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală. Totodată, judecătorul de cameră preliminară își va exercita atribuțiile după trimiterea în judecată a inculpatului, rechizitoriul constituind actul de sesizare a instanței de judecată, deci „notificarea oficială, din partea autorității competente, privind suspiciunea referitoare la comiterea unei fapte penale” și, implicit, o acuzație în materie penală.

28. Principiile pe care se fundamentează faza procesuală a camerei preliminare au fost stabilite de Curtea Constituțională, prin Decizia nr.641 din 11 noiembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.887 din 5 decembrie 2014. Pornind de la premisa că instanța europeană a drepturilor omului consideră procedurile penale ca pe un întreg, Curtea a constatat că anumite condiții impuse de art.6 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, „precum termenul rezonabil sau dreptul la apărare, pot fi, de asemenea, relevante la acest stadiu al procedurii, în măsura în care echitatea procesului poate fi grav încălcată prin nerespectarea inițială a acestor condiții impuse (Hotărârea din 24 noiembrie 1993 pronunțată în Cauza *Imbrioscia împotriva Elveției*, paragraful 36). Astfel, modul în care se aplică aceste garanții în cursul anchetei preliminare depinde de caracteristicile procedurii și de circumstanțele cauzei (Hotărârea din 8 februarie 1996 pronunțată în Cauza *John Murray împotriva Regatului Unit*, paragraful 62)”. Mai mult, Curtea a constatat că, „în Hotărârea din 7 ianuarie 2003, pronunțată în Cauza *Korellis împotriva Ciprului*, instanța europeană a considerat prima cerere a reclamantului ca fiind admisibilă deoarece, potrivit celor susținute de către acesta, exista posibilitatea ca rezultatul procedurii referitoare la admisibilitatea probei să fie decisiv pentru stabilirea temeiniciei unei acuzații în materie penală în sensul art.6 paragraful 1 din Convenție. Totodată, Curtea reține că, în altă cauză, instanța europeană a decis că, deși judecătorul de instrucție nu trebuie să se pronunțe cu privire la temeinicia unei „acuzații în materie penală”, actele pe care le îndeplinește au o influență directă asupra desfășurării și echității procedurii ulterioare, inclusiv asupra procesului propriu-zis. Prin urmare, art.6 paragraful 1 poate fi considerat aplicabil procedurii de urmărire penală desfășurate de un judecător de instrucție, chiar dacă e posibil ca anumite garanții procedurale prevăzute de art.6 paragraful 1 să nu se aplice (Hotărârea din 6 ianuarie 2010 pronunțată în Cauza *Vera Fernández-Huidobro împotriva Spaniei*, paragrafele 108—114)”. În acest sens, prin Decizia nr.599 din 21 octombrie 2014, plecând de la incidența prevederilor art.21 alin.(3) din Legea fundamentală asupra tuturor litigiilor și având în vedere și dispozițiile art.20 din Constituție și cele ale art.53 din Convenție, Curtea Constituțională a constatat că prevederile art. 6 din Convenție trebuie respectate de legiutor și atunci când reglementează în domeniul procedurilor penale care nu țin de rezolvarea cauzei pe fond, inclusiv în ceea ce privește procedura desfășurată în camera preliminară.

29. Așa fiind, Curtea a reținut, în acord cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, că egalitatea armelor este o trăsătură inerentă a unui proces echitabil, care presupune ca fiecărei părți să i se acorde posibilitatea rezonabilă de a prezenta cauza în condiții care să nu o plaseze într-o situație net dezavantajoasă vizavi de adversarul său (Hotărârea din 16 noiembrie 2006, pronunțată în Cauza *Klimentyev împotriva Rusiei*, paragraful 95). Un aspect fundamental al dreptului la un proces echitabil

este acela că, în materie penală, inclusiv elementele ce țin de procedură ar trebui să se desfășoare într-o manieră contradictorie, trebuind să existe egalitate de arme între acuzare și apărare. Dreptul la un proces în contradictoriu înseamnă, într-un caz penal, că atât procurorului, cât și inculpatului trebuie să li se ofere posibilitatea de a avea cunoștință și de a putea aduce observații referitoare la toate probele prezentate sau la observațiile depuse de către cealaltă parte în vederea influențării deciziei instanței (Hotărârea din 16 februarie 2000, pronunțată în Cauza *Rowe și Davis împotriva Regatului Unit*, paragraful 60). Legislația națională poate îndeplini această exigență în diverse maniere, dar metoda adoptată de către aceasta trebuie să garanteze ca partea adversă să fie la curent cu depunerea observațiilor și să aibă posibilitatea veritabilă de a le comenta (Hotărârea din 28 august 1991 pronunțată în Cauza *Brandstetter împotriva Austriei*).

30. Prin urmare, Curtea, prin Decizia nr.641 din 11 noiembrie 2014, a apreciat că „probele reprezintă elementul central al oricărui proces penal, iar organul de urmărire penală strânge și administrează probe atât în favoarea, cât și în defavoarea suspectului sau inculpatului. [...] Potrivit art.346 alin.(5) din Codul de procedură penală, probele care au fost excluse de judecător în această fază nu pot fi avute în vedere la judecarea în fond a cauzei”. Totodată, Curtea a observat că „legalitatea administrării probelor este strâns și exclusiv legată de asigurarea caracterului echitabil al procesului penal”. Așadar, prin soluțiile care pot fi dispuse sunt prevăzute criteriile în baza cărora se stabilește dacă procedura în cursul urmăririi penale a avut caracter echitabil pentru a se putea proceda la judecata pe fond, împrejurare ce a determinat Curtea să constate că „procedura desfășurată în camera preliminară este deosebit de importantă, având o influență directă asupra desfășurării și echității procedurii ulterioare, inclusiv asupra procesului propriu-zis”.

31. Având în vedere aceste considerente, respectiv că probele reprezintă elementul central al oricărui proces penal, iar informațiile clasificate, apreciate „esențiale pentru soluționarea cauzei”, au valoare probatorie în procesul penal, *pe de o parte*, și că principiul contradictorialității este un element al principiului egalității armelor și al dreptului la un proces echitabil, iar legalitatea administrării probelor are o influență directă asupra desfășurării și echității procesului penal, *pe de altă parte*, singura concluzie care se desprinde este că inculpatul trebuie să aibă acces la informațiile clasificate în vederea combaterii sau a susținerii, în mod contradictoriu cu acuzatorul, a legalității administrării acestor probe.

32. Consecința acestei constatări este că, ***până cel târziu la finalizarea procedurii de cameră preliminară, probele care constau în informații clasificate și pe care se întemeiază actul de sesizare a instanței de judecată trebuie să fie accesibile inculpatului în vederea asigurării posibilității contestării legalității acestora, în acord cu obiectul procedurii în camera preliminară, prevăzut de art.342 din Codul de procedură penală***. Numai într-o atare situație acestea pot fundamenta o soluție de condamnare, de renunțare la aplicarea pedepsei sau de amânare a aplicării pedepsei, adoptată ca urmare a parcurgerii unui proces penal echitabil. Așa fiind, nu instanța de fond — așa cum arată locul reglementării, dispozițiile art.352 fac parte din titlul III — Judecata din Codul de procedură penală — este aceea care trebuie să solicite, din oficiu, de urgență, după caz, declasificarea totală, declasificarea parțială sau trecerea într-un alt grad de clasificare și permiterea accesului la acestea de către apărătorul inculpatului. ***Problema informațiilor clasificate, esențiale pentru soluționarea cauzei, respectiv verificarea legalității administrării unor astfel de probe, trebuie să fi fost deja soluționată în camera preliminară, deci înainte de a se trece la faza procesuală a judecății în fond***, întrucât, în această din urmă fază a procesului penal, nu au cum să mai existe probe constând în informații clasificate inaccesibile părților, fără a se încălca dispozițiile art.324—347 din Codul de procedură penală și jurisprudența Curții Constituționale în materia procedurii camerei preliminare.

33. Pentru toate aceste argumente, ***Curtea constată că excepția de neconstituționalitate având ca obiect dispozițiile art.352 alin.(11) și alin.(12) din Codul de procedură penală are legătură cu cauza în care a fost invocată, respectiv soluționarea procedurii de cameră preliminară***.

34. Examinând, pe fond, excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că principiul fundamental al accesului la informație este consacrat în art.31 alin.(1) și (2) din Constituție, potrivit căruia „*Dreptul unei persoane de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit*”, iar *autoritățile publice au obligația să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal*. De asemenea, în art.10 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, cu titlul „*Libertatea de exprimare*”, este reglementat dreptul oricărei persoane la liberă exprimare, drept care include libertatea de opinie și libertatea de a primi sau comunica informații ori idei. La nivel infraconstituțional, liberul acces la informațiile de interes public este reglementat de Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public, care la art.1 prevede că *accesul liber și neîngrădit la orice informații de interes public constituie unul dintre principiile fundamentale ale relațiilor dintre persoane și autoritățile publice*.

35. Accesul liber la informație nu este însă un drept absolut. El poate suferi anumite limitări în condițiile prevăzute de Constituție și de lege. Astfel, art.31 alin.(3) din Constituție statuează că „*Dreptul*

la informație nu trebuie să prejudicieze măsurile de protecție a tinerilor sau securitatea națională”, iar art.10 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale menționează că „*exercitarea libertății de opinie și a libertății de a primi sau comunica informații ori idei poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni, care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei, a reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea informațiilor confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești*”. Cu alte cuvinte, Curtea reține că există situații în care publicitatea anumitor informații poate avea/produce consecințe negative asupra intereselor statului, a instituțiilor sau autorităților acestuia sau chiar a persoanelor juridice de drept privat, astfel că se impune păstrarea acestora într-un regim secret/clasificat, accesul la conținutul unor asemenea informații fiind permis, în condițiile legii, doar unei categorii restrânse de persoane și numai în măsura necesității de a cunoaște.

36. Potrivit Legii nr.182/2002 privind protecția informațiilor clasificate, accesul la informațiile clasificate este permis numai în cazurile, în condițiile și prin respectarea procedurilor prevăzute de lege. Potrivit art.15 lit.b) din lege, constituie informații clasificate „*informațiile, datele, documentele de interes pentru securitatea națională, care, datorită nivelurilor de importanță și consecințelor care s-ar produce ca urmare a dezvăluirii sau diseminării neautorizate, trebuie să fie protejate*”. Standardele naționale de protecție a informațiilor clasificate sunt obligatorii și se stabilesc de către Serviciul Român de Informații numai cu acordul Autorității Naționale de Securitate.

37. Informațiile *secrete de stat* se clasifică pe niveluri de secretizare, în funcție de importanța valorilor protejate, de către autoritățile publice expres prevăzute de lege. Orice persoană fizică sau juridică română poate face contestație la autoritățile care au clasificat informația respectivă, împotriva clasificării informațiilor, duratei pentru care acestea au fost clasificate, precum și împotriva modului în care s-a atribuit un nivel sau altul de secretizare. Informațiile *secrete de serviciu* se stabilesc de conducătorul persoanei juridice, pe baza normelor prevăzute prin hotărâre a Guvernului. Prin includerea informațiilor *secrete de serviciu* în categoria informațiilor clasificate rezultă implicit că acestea sunt informații „*de interes pentru securitatea națională*”. Potrivit legii, accesul la informații secrete de stat sau secrete de serviciu este permis numai în baza unei autorizații scrise, eliberate de conducătorul persoanei juridice care deține astfel de informații, după notificarea prealabilă la Oficiul Registrului Național al Informațiilor Secrete de Stat.

38. Legea interzice expres clasificarea ca *secrete de stat* a informațiilor, datelor sau documentelor în scopul ascunderii încălcărilor legii, erorilor administrative, limitării accesului la informațiile de interes public, restrângerii ilegale a exercițiului unor drepturi ale vreunei persoane sau lezării altor interese legitime, precum și a informațiilor, datelor sau documentelor referitoare la o cercetare științifică fundamentală care nu are o legătură justificată cu securitatea națională [art.24 alin.(5) și (6) din lege]. De asemenea, legea interzice expres clasificarea ca *secrete de serviciu* a informațiilor care, prin natura sau conținutul lor, sunt destinate să asigure informarea cetățenilor asupra unor probleme de interes public sau personal, pentru favorizarea ori acoperirea eludării legii sau obstrucționarea justiției.

39. În conformitate cu art.5 lit.c) din Legea nr.182/2002, măsurile ce decurg din aplicarea legii sunt destinate să garanteze că informațiile clasificate sunt distribuite exclusiv persoanelor îndreptățite, potrivit legii, să le cunoască. În acest sens, art.26 și art.33 din Hotărârea Guvernului nr.585/2002 pentru aprobarea Standardelor naționale de protecție a informațiilor clasificate în România, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 485 din 5 iulie 2002, prevăd că transmiterea informațiilor clasificate către alți utilizatori se va efectua numai dacă aceștia dețin certificate de securitate sau autorizații de acces corespunzător nivelului de secretizare, iar accesul la informații clasificate este permis cu respectarea principiului necesității de a cunoaște numai persoanelor care dețin certificat de securitate sau autorizație de acces, valabile pentru nivelul de secretizare a informațiilor necesare îndeplinirii atribuțiilor de serviciu (în această situație regăsindu-se și avocații).

40. În ceea ce privește informațiile *secrete de stat*, în temeiul art.24 alin.(10) din aceeași lege, **declasificarea ori trecerea la un nivel inferior de clasificare** este realizată numai de persoanele sau autoritățile publice competente să aprobe clasificarea și nivelul de secretizare a informațiilor respective. Declasificarea se realizează prin hotărâre a Guvernului, la solicitarea motivată a emitentului [art.24 alin.(4) din lege]. Potrivit art.20 alin.(2) din Hotărârea Guvernului nr.585/2002, „*Declasificarea sau trecerea la un alt nivel de secretizare a informațiilor secrete de stat se realizează de împuterniciții și funcționarii superiori abilitați prin lege să atribuie niveluri de secretizare, cu avizul prealabil al instituțiilor care coordonează activitatea și controlul măsurilor privitoare la protecția informațiilor clasificate, potrivit competențelor materiale*”. Standardele naționale privind protecția informațiilor clasificate se aplică în mod corespunzător și informațiilor secrete de serviciu în ceea ce privește clasificarea, declasificarea și măsurile minime de protecție (a se vedea art.1 din Hotărârea Guvernului nr.781/2002 privind protecția informațiilor secrete de serviciu, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.575 din 5 august

2002). Potrivit art.20 alin.(1) din Hotărârea Guvernului nr.585/2002, „Informațiile se deklasifică dacă: a) termenul de clasificare a expirat; b) dezvăluirea informațiilor nu mai poate prejudicia siguranța națională, apărarea țării, ordinea publică, ori interesele persoanelor de drept public sau privat deținătoare; c) a fost atribuit de o persoană neîmputernicită prin lege”. Art.24 din aceeași hotărâre prevede că „Informațiile secrete de serviciu se deklasifică de conducătorii unităților care le-au emis, prin scoaterea de pe listele prevăzute la art.8, care vor fi reanalizate ori de câte ori este necesar”.

41. Potrivit art.7 alin.(1) din Legea nr.182/2002, pot avea **acces la informații clasificate secrete de stat** persoanele verificate în prealabil cu privire la onestitatea și profesionalismul lor, referitoare la utilizarea acestor informații, iar potrivit art.28 din aceeași lege, accesul la informații secrete de stat este permis numai în baza unei **autorizații scrise**, eliberate de conducătorul persoanei juridice care deține astfel de informații, după notificarea prealabilă la Oficiul Registrului Național al Informațiilor Secrete de Stat, această autorizație fiind eliberată pe niveluri de secretizare prevăzute la art.15 lit.f) din lege — strict secret de importanță deosebită, strict secret și secret —, în urma verificărilor efectuate cu acordul scris al persoanei în cauză asupra acesteia.

42. De asemenea, în conformitate cu art.33 din Hotărârea Guvernului nr.585/2002, accesul la informațiile clasificate este permis doar cu respectarea **principiului necesității de a cunoaște**, numai persoanelor care dețin certificate de securitate sau autorizație de acces, valabile pentru nivelul de secretizare a informațiilor necesare îndeplinirii atribuțiilor de serviciu. În art. 35 din aceeași hotărâre se precizează că persoanele cărora le-au fost eliberate certificate de securitate sau autorizații de acces vor fi instruite, atât la acordarea acestora, cât și periodic, cu privire la conținutul reglementărilor din materia protecției informațiilor clasificate. Există cazuri excepționale (determinate de situații de criză, calamități sau evenimente imprevizibile) când se poate acorda acces de către conducătorul unei unități unor persoane care nu dețin certificat de securitate sau autorizație de acces, cu condiția asigurării unui sistem corespunzător de evidență (art.36 din hotărâre).

43. În acest context normativ, anterior modificării Legii nr.182/2002 prin Legea nr.255/2013, Curtea Constituțională s-a pronunțat prin Decizia nr.1.335 din 9 decembrie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.29 din 15 ianuarie 2009, stabilind constituționalitatea dispozițiilor de lege care condiționează accesul la informațiile secrete de stat de obținerea autorizației (impuse de legea de la acea dată inclusiv magistraților), arătând că „dispozițiile referitoare la persoanele ce urmează să aibă acces la informațiile clasificate, protecția acestor informații prin măsuri procedurale, nivelul de secretizare a acestora, precum și interdicția clasificării unor categorii de informații sau accesul la informațiile secrete de stat nu reprezintă impedimente de natură să afecteze drepturile și libertățile constituționale, fiind în deplin acord cu normele din Legea fundamentală invocate. De asemenea, acestea nu înlătură posibilitatea judecătorului de a avea acces la informațiile secrete de stat, cu respectarea regulilor de natură procedurală prevăzute de lege”. Curtea a mai reținut că „critica privind încălcarea [...] principiului egalității în drepturi, prin instituirea unor nivele diferite de acces la informație pentru acuzare și apărare, este neîntemeiată, deoarece pentru a avea acces la informații clasificate trebuie să se urmeze aceeași procedură prealabilă de obținere a certificatelor/autorizațiilor de securitate, indiferent de persoana care solicită acest lucru”. În același sens se pronunțase Curtea și prin Decizia nr.1.120 din 16 octombrie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.798 din 27 noiembrie 2008, statuând că „este firesc ca Legea nr.182/2002, având ca obiect de reglementare protecția informațiilor clasificate, să conțină reguli specifice cu privire la accesul la astfel de informații al anumitor persoane care au calitatea de părți într-un proces, respectiv cu condiția obținerii certificatului de securitate, fiind necesar a fi îndeplinite, în prealabil, cerințele și procedura specifică de obținere a acestuia, prevăzute de aceeași lege. De vreme ce prevederile de lege criticate nu au ca efect blocarea efectivă și absolută a accesului la anumite informații, ci îl condiționează de îndeplinirea anumitor pași procedurali, etape justificate prin importanța pe care asemenea informații o poartă, nu se poate susține încălcarea dreptului la un proces echitabil sau a principiului unicității, imparțialității și al egalității justiției pentru toți. Pe de altă parte, însăși Constituția prevede, potrivit art.53 alin.(1), posibilitatea restrângerii exercițiului unor drepturi — inclusiv a garanțiilor aferente unui proces echitabil — pentru rațiuni legate de apărarea securității naționale. Reglementarea mai strictă a accesului la informațiile clasificate ca fiind secrete de stat, prin stabilirea unor condiții pe care trebuie să le îndeplinească persoanele care vor avea acces la astfel de informații, precum și a unor proceduri de verificare, control și coordonare a accesului la aceste informații, reprezintă o măsură necesară în vederea asigurării protecției informațiilor clasificate, în acord cu dispozițiile constituționale ce vizează apărarea securității naționale.”

44. O modificare importantă a legislației în materie s-a produs ca urmare a intrării în vigoare, la data de 1 februarie 2014, a Legii nr.255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale, lege care a modificat și completat Legea nr.182/2002. Astfel, prin art.51 pct.1 și pct.2 din Legea nr.255/2013 a fost modificat alin.(4) al art.7 și a fost introdus alin.(5) la art.7 din Legea

nr.182/2002. Potrivit noilor prevederi legale, în cazul Președintelui României, prim-ministrului, miniștrilor, deputaților, senatorilor, judecătorilor, procurorilor și magistraților-asistenți de la Înalta Curte de Casație și Justiție, accesul la informații clasificate ce constituie secret de stat, respectiv secret de serviciu, este garantat, sub condiția validării alegerii sau numirii și a depunerii jurământului. Persoanele care exercită aceste funcții, în concordanță cu atribuțiile specifice, sunt îndreptățite să aibă acces la informațiile clasificate fără îndeplinirea cerințelor impuse de lege în general, în baza unor proceduri interne ale instituțiilor din care fac parte, avizate de Oficiul Registrului Național al Informațiilor Secrete de Stat, după ce au luat cunoștință de responsabilitățile ce le revin privind protecția informațiilor clasificate și au semnat angajamentul scris de păstrare a secretului. De asemenea, se prevede că judecătorii, procurorii și magistrații-asistenți ai Înaltei Curți de Casație și Justiție vor avea acces la informații clasificate în baza unui regulament elaborat de Consiliul Superior al Magistraturii și avizat de Oficiul Registrului Național al Informațiilor Secrete de Stat. Scopul modificării legislative a fost eliminarea judecătorilor, procurorilor și magistraților-asistenți din categoria persoanelor care trebuie să urmeze procedura prealabilă de obținere a certificatelor/autorizațiilor de securitate.

45. În temeiul acestor dispoziții legale a fost adoptat Regulamentul privind accesul judecătorilor, procurorilor și magistraților-asistenți ai Înaltei Curți de Casație și Justiție la informații clasificate secrete de stat și secrete de serviciu, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 140 din 6 februarie 2014. Potrivit art.2 alin.(1) din acest regulament, pentru judecători, procurori și magistrații-asistenți ai Înaltei Curți de Casație și Justiție, accesul la informații clasificate secrete de stat, respectiv secrete de serviciu, este garantat. Alin.(2) al aceluiași articol prevede că judecătorii și procurorii, inclusiv membrii Consiliului Superior al Magistraturii care au calitatea de judecător și procuror, sunt îndreptățiți să aibă acces la informațiile clasificate secret de stat ori secret de serviciu, fără îndeplinirea procedurilor de verificare prevăzute la art.7 alin.(1)—(3) și art.28 din Legea nr.182/2002, după ce au luat cunoștință de responsabilitățile ce le revin privind protecția informațiilor clasificate și au semnat angajamentul scris de păstrare a secretului prevăzut de art.7 alin.(4), respectiv art. 36 alin.(3) din aceeași lege. Art.11 din regulament prevede că documentele clasificate pot fi accesibile personalului instanțelor sau, după caz, al parchetelor, părților, apărătorilor acestora, experților, interpreților, potrivit procedurii reglementate de Legea nr.182/2002, Hotărârea Guvernului nr.585/2002, respectiv Hotărârea Guvernului nr.781/2002, numai dacă dețin certificate de securitate pentru acces la informații clasificate sau autorizații de acces, corespunzător clasei, respectiv nivelului de secretizare a fiecăruia dintre documentele volumului corespunzător și dacă argumentează principiul necesității de a cunoaște.

46. Cu privire la folosirea informațiilor clasificate în procesul penal, Curtea reține că dreptul la informare asupra conținutului acuzațiilor penale este garantat atât în dreptul internațional, cât și în dreptul intern, fiind circumscris dreptului la apărare, care, la rândul său, reprezintă o garanție a dreptului la un proces echitabil. Declarația Universală a Drepturilor Omului prevede, la art.10, dreptul la un proces echitabil, asemenea art.6 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, care, la paragraful 3, prevede că „Orice acuzat are, în special, **dreptul:** a) **să fie informat**, în termenul cel mai scurt, într-o limbă pe care o înțelege și în mod amănunțit, **asupra naturii și cauzei acuzației aduse împotriva sa;** b) **să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale [...]**”. În temeiul art.3 din Legea nr.182/2002, „Nicio prevedere a prezentei legi nu va putea fi interpretată în sensul limitării accesului la informațiile de interes public sau al ignorării Constituției, a Declarației Universale a Drepturilor Omului, a pactelor și a celorlalte tratate la care România este parte, referitoare la dreptul de a primi și răspândi informații”, în vreme ce art.10 alin.(3) din Codul de procedură penală prevede că „Suspectul are dreptul de a fi informat de îndată și înainte de a fi ascultat despre fapta pentru care se efectuează urmărirea penală și încadrarea juridică a acesteia. Inculpatul are dreptul de a fi informat de îndată despre fapta pentru care s-a pus în mișcare acțiunea penală împotriva lui și încadrarea juridică a acesteia”.

47. **Directiva 2012/13/UE privind dreptul la informare în cadrul procedurilor penale, adoptată de Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene**, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene seria L142d din 1 iunie 2012, prevede la art.6 — **Dreptul la informare cu privire la acuzare** că „(1) Statele membre se asigură că persoanele suspectate primesc informații cu privire la fapta penală de a cărei comitere acestea sunt suspectate sau acuzate. Informațiile respective se furnizează cu promptitudine și cu detaliile necesare pentru a se putea garanta caracterul echitabil al procedurilor și exercitarea efectivă a dreptului la apărare”. De asemenea, art.6 alin.(3) prevede că „Statele membre se asigură că, cel târziu la prezentarea fondului acuzații în instanță, se oferă informații detaliate cu privire la acuzare, inclusiv natura și încadrarea juridică a infracțiunii, precum și forma de participare a persoanei acuzate”. Cu privire la obligația statului de a informa cu privire la acuzare, directiva stabilește, la paragraful 28 din preambulul său, că „Informațiile puse la dispoziția persoanelor suspectate sau acuzate cu privire la fapta penală de a cărei comitere sunt suspectate ar trebui să fie furnizate cu promptitudine, cel târziu înainte de primul lor interogatoriu oficial, de către poliție sau de către o altă autoritate

competentă și fără a aduce atingere desfășurării anchetei în curs. Ar trebui furnizată o descriere suficient de detaliată a faptelor, inclusiv, dacă se cunosc, a momentului și locului, referitoare la infracțiunea de a cărei comitere sunt suspectate sau acuzate persoanele, precum și a încadrării juridice posibile a infracțiunii prezumate, având în vedere etapa procedurilor penale în care se furnizează o astfel de descriere, astfel încât să se garanteze caracterul echitabil al procedurilor menționate și să se permită exercitarea efectivă a dreptului la apărare”.

48. În acest context, Curtea apreciază ca având relevanță și Rezoluția 1.551 (2007) privind echitatea procedurilor judiciare în cazurile de spionaj sau divulgare a secretelor de stat, adoptată la 19 aprilie 2007 de Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei. Rezoluția statuează că „interesul legitim al statului în protejarea secretelor de stat nu trebuie să devină un pretext pentru a restrânge în mod nejustificat libertatea de exprimare sau de informare [...] și activitatea avocaților sau a altor apărători ai drepturilor omului” (paragraful 1). Importanța libertății de exprimare și de informare într-o societate democratică rezidă în „posibilitatea de a denunța în mod liber corupția, încălcarea drepturilor omului, distrugerea mediului înconjurător și orice abuz al autorităților publice” (paragraful 2). Revine autorităților judiciare ale statelor membre și Curții Europene a Drepturilor Omului sarcina de a găsi echilibrul între interesul statului în protecția informațiilor secrete de stat, pe de o parte, și libertatea de exprimare și libertatea de informare în materie științifică sau în probleme de interes public, precum abuzul de putere, pe de altă parte (paragraful 9). Instanțele ar trebui să vegheze la garantarea caracterului echitabil al proceselor, acordând o atenție deosebită principiului egalității armelor între acuzare și apărare (paragraful 10.5).

49. Revenind la Directiva 2012/13/UE privind dreptul la informare în cadrul procedurilor penale, Curtea reține că aceasta consacră la art.7 — **Dreptul de acces la materialele cauzei**, stabilind că „statele membre se asigură că autoritățile competente acordă persoanelor suspectate sau învinuite sau avocaților acestora accesul cel puțin la toate mijloacele de probă aflate în posesia lor, indiferent dacă sunt în apărarea sau împotriva persoanelor suspectate sau acuzate, pentru a garanta caracterul echitabil al procedurilor și pentru a pregăti apărarea” [alin.(2)], accesul la aceste materiale „se acordă în timp util pentru a permite exercitarea efectivă a drepturilor în materie de apărare și cel târziu la prezentarea fondului acuzării în instanță. În cazul în care alte mijloace de probă intră în posesia autorităților competente, acestea acordă accesul la ele în timp util pentru a putea fi luate în considerare” [alin.(3)]. Prin derogare de la alin.(2) și (3), „**cu condiția ca aceasta să nu aducă prejudicii dreptului la un proces echitabil, accesul la anumite materiale poate fi refuzat, în cazul în care astfel de acces ar putea conduce la periclitatea gravă a vieții sau a drepturilor fundamentale ale unei alte persoane sau dacă refuzul este strict necesar pentru apărarea unui interes public important, ca de exemplu în cazul în care accesul poate prejudicia o anchetă în curs sau poate afecta grav securitatea internă a statului membru în care se desfășoară procedurile penale. Statele membre se asigură că, în conformitate cu dispozițiile dreptului intern, decizia prin care se refuză accesul la anumite materiale în conformitate cu prezentul alineat este luată de o autoritate judiciară sau poate face, cel puțin, obiectul controlului judiciar**” [alin.(4)].

50. În continuare, directiva, la art.10 — **Menținerea nivelului de protecție**, prevede expres că „Nicio dispoziție a prezentei directive nu se interpretează ca o limitare sau ca o derogare de la oricare dintre drepturile sau garanțiile procedurale care sunt asigurate în temeiul Cartei, în temeiul CEDO, în temeiul altor dispoziții relevante de drept internațional sau în temeiul dreptului intern al oricărui stat membru, care asigură un nivel mai ridicat de protecție”. Cu alte cuvinte, accesul la mijloacele de probă materiale, aflate în posesia autorităților competente, în apărarea sau împotriva persoanei suspectate sau acuzate poate fi refuzat, în conformitate cu dreptul intern, însă decizia prin care se refuză accesul „trebuie privită în raport cu drepturile în materie de apărare ale persoanei suspectate sau acuzate, ținând seama de diferitele etape ale procedurilor penale. Restricțiile la acest acces ar trebui interpretate strict și în conformitate cu dreptul la un proces echitabil și astfel cum este interpretat în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului” (paragraful 32 din preambulul directivei).

51. Așa fiind, incidența în cadrul controlului de constituționalitate efectuat în prezenta cauză o au și prevederile art.6 paragraful 1 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, cu privire la care **Curtea Europeană a Drepturilor Omului** a reținut că, referitor la noțiunea de „acuzatie în materie penală”, aceasta are o semnificație „autonomă”, independentă de clasificările utilizate de sistemele juridice naționale ale statelor membre. Conceptul de „acuzatie” trebuie înțeles în sensul Convenției, ca „notificarea oficială, din partea autorității competente, privind suspiciunea referitoare la comiterea unei fapte penale”, definiție care depinde, de asemenea, de existența sau absența unor „repercusiuni importante asupra situației (suspectului)” (Hotărârea din 27 februarie 1980, pronunțată în Cauza *Deweert împotriva Belgiei*, paragraful 46; Hotărârea din 15 iulie 1982, pronunțată în Cauza *Eckle împotriva Germaniei*, paragraful 73). Totodată, instanța europeană a raportat definiția noțiunii de „materie penală” la 3 criterii alternative: criteriul calificării interne, cel al

naturii faptei incriminate și cel al scopului și severității sancțiunii (Hotărârea din 8 iunie 1976, pronunțată în Cauza *Engel și alții împotriva Olandei*, paragrafele 80—85).

52. Pe de altă parte, instanța europeană a statuat în jurisprudența sa că, pentru pregătirea apărării în cadrul unei proceduri penale, inculpatul trebuie să ia cunoștință de toate elementele dosarului. Deși a admis faptul că acest drept nu este absolut, excepțiile trebuie să fie justificate și trebuie să existe o compensare pentru aceste dificultăți procedurale create (Hotărârea din 24 iunie 2003, pronunțată în Cauza *Dowsett împotriva Regatului Unit*, paragrafele 41 și 42). În același timp, **Curtea a socotit că exigențele Convenției sunt respectate și atunci când acuzatului nu i s-a permis accesul personal la dosarul cauzei, însă acest drept i-a fost acordat avocatului acestuia** (Hotărârea din 19 decembrie 1989, pronunțată în Cauza *Kamasinski împotriva Austriei*, paragraful 88). Această ultimă exigență pe care jurisprudența Curții europene o consideră îndeplinită în legătură cu dreptul inculpatului de a fi informat cu privire la actele/documentele/ materialele aflate la dosarul cauzei nu poate fi nicidecum interpretată în sensul că avocatul acuzatului se substituie în dreptul acestuia la informare, ci doar în sensul că, atunci când acuzatul este în imposibilitatea de a accesa personal și, eventual, asistat de avocat, dosarul, dreptul său la informare nu este afectat dacă este reprezentat de avocatul său, căruia i se asigură accesul la dosarul cauzei.

53. În plus, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că „dreptul la un proces echitabil, garantat de art.6 paragraful 1 din Convenție, înglobează, între altele, dreptul părților în cauză de a prezenta observațiile pe care le consideră elocvente pentru cauza lor. Convenția nedorind să garanteze drepturi teoretice sau iluzorii, ci drepturi concrete și efective (*Artico împotriva Italiei*, Hotărârea din 13 mai 1980, seria A, nr.37, pag. 16, paragraful 33), acest drept nu poate trece drept efectiv decât dacă observațiile părților sunt într-adevăr «ascultate», adică examinate cu atenție de instanța sesizată. Cu alte cuvinte, art. 6 implică în special în sarcina «instanței» obligația de a examina efectiv mijloacele, argumentele și ofertele de probă ale părților, fără a le aprecia pertinenta (*Perez împotriva Franței* [GC], nr.47.287/99, paragraful 80, CEDO 2004-I, și *Van de Hurk*, citat anterior, paragraful 59)” (a se vedea Hotărârea din 15 februarie 2007, pronunțată în Cauza *Boldea împotriva României*, paragraful 28, sau Hotărârea din 8 ianuarie 2013, pronunțată în Cauza *Bucur și Toma împotriva României*, paragraful 129).

54. În contextul normativ și jurisprudențial, intern și european, prezentat mai sus, în materia dreptului la informare în cadrul procesului penal, Curtea constată că, potrivit dispozițiilor art.352 alin.(11) din Codul de procedură penală, „*În cazul în care informațiile clasificate sunt esențiale pentru soluționarea cauzei, instanța solicită, de urgență, după caz, declasificarea totală, declasificarea parțială sau trecerea într-un alt grad de clasificare ori permiterea accesului la cele clasificate de către apărătorul inculpatului*”. În ipoteza în care emitentul documentului nu permite apărătorului inculpatului accesul la informațiile clasificate, intervine sancțiunea prevăzută de art.352 alin.(12) din cod, adică „*acestea nu pot servi la pronunțarea unei soluții de condamnare, de renunțare la aplicarea pedepsei sau de amânare a aplicării pedepsei*”.

55. Curtea reține că, în temeiul dispozițiilor criticate, în vederea asigurării accesului la informațiile clasificate care sunt esențiale pentru soluționarea cauzei, judecătorul are la dispoziție **posibilitatea de a solicita**, în regim de urgență, după caz: declasificarea totală a acestora, declasificarea parțială, trecerea într-un alt grad de clasificare sau permiterea accesului la cele clasificate de către apărătorul inculpatului. Cererea care conține solicitarea astfel formulată se adresează autorității publice competente care a aprobat clasificarea și nivelul de secretizare a informațiilor respective.

56. În ceea ce privește primele trei ipoteze (declasificarea totală, declasificarea parțială și trecerea într-un alt grad de clasificare), prin solicitarea adresată de judecător, se declanșează procedura de declasificare/trecere într-un alt grad de clasificare, procedură care, așa cum s-a arătat în prealabil, urmează regulile instituite de art.24 din Legea nr.182/2002. Cu privire la aceste prevederi, autorul excepției susține că refuzul autorității emitente de a declasifica un înscris este unul discreționar și, prin urmare, aduce atingere drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei.

57. Analizând dispozițiile de procedură penală care fac obiectul excepției de neconstituționalitate, Curtea constată că, în acest cadru procesual, **nu pot fi reținute criticile autorului excepției de neconstituționalitate, întrucât aspectele criticate nu sunt reglementate în conținutul normei procesual penale, ci într-un alt act normativ cu privire la care instanța constituțională nu a fost sesizată și care nu poate face obiectul controlului de constituționalitate în această cauză**. Dispozițiile art.352 alin.(11) din Codul de procedură penală prevăd una dintre modalitățile de declanșare a procedurilor de declasificare/trecere într-un alt grad de clasificare, respectiv formularea unei solicitări de către o instanță judecătorească, care, considerând „esențiale pentru soluționarea cauzei” anumite informații clasificate, se adresează autorității care a clasificat informația. Aceasta, în temeiul dispozițiilor Legii nr.182/2002, va decide păstrarea caracterului clasificat al respectivelor informații sau, dimpotrivă, va declasifica sau va degrada clasificarea informației. Având în vedere că prescripția normativă criticată nu reglementează cu privire la refuzul autorității emitente de a declasifica sau degrada clasificarea unui

înscriș, Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.352 alin.(11) și alin.(12) din Codul de procedură penală, sub aspectul criticilor astfel formulate, este neîntemeiată.

58. În ceea ce privește a patra ipoteză prevăzută de textul legal, aceasta vizează cererea formulată de judecător prin care solicită autorității publice care a dispus clasificarea să permită accesul apărătorului inculpatului la informațiile clasificate. Critica autorului excepției se referă, pe de o parte, la condiționarea dreptului de acces la probele clasificate de obținerea, pe cale administrativă, a unei autorizații de acces la informații clasificate care încalcă dreptul la un proces echitabil din două motive: sub aspectul intruziunii nejustificate în viața privată a avocatului/părții, prin procedura administrativă, și sub aspectul incertitudinii accesului la o astfel de procedură. Pe de altă parte, autorul susține că protecția informațiilor clasificate nu poate avea caracter prioritar față de dreptul la informare al acuzatului și, în ceea ce privește accesul la mijloacele de probă clasificate, că acesta nu poate fi restricționat decât dacă sunt îndeplinite cumulativ două condiții: accesul să afecteze grav securitatea națională și decizia de refuz a accesului să aparțină judecătorului, iar nu unei autorități administrative.

59. Analizând textele de lege criticate, Curtea constată că, în temeiul acestora, **ținând cont de interesul deosebit pentru securitatea națională al informațiilor (care, datorită nivelurilor de importanță și consecințelor care s-ar produce ca urmare a dezvăluirii sau diseminării neautorizate justifică păstrarea caracterului clasificat), dar apreciind cu privire la înrăurirea pe care astfel de informații o au asupra soluționării cauzei (ca urmare a constatării caracterului lor esențial în cadrul probelor administrate), judecătorul, în considerarea garanțiilor pe care le implică dreptul la un proces echitabil, apreciază nu doar oportunitatea, ci și necesitatea accesului acuzatului la informația respectivă.** Prin urmare, potrivit dispozițiilor legale în vigoare, transmiterea informațiilor clasificate către alți utilizatori, cu excepția cazurilor expres prevăzute de lege, se va efectua numai dacă aceștia dețin **certIFICATE DE SECURITATE SAU AUTORIZAȚII DE ACCES CORESPUNZĂTOR NIVELULUI DE SECRETIZARE**, iar accesul la informații clasificate este permis, cu respectarea principiului necesității de a cunoaște, numai persoanelor care dețin certificat de securitate sau autorizație de acces, valabile pentru nivelul de secretizare a informațiilor necesare îndeplinirii atribuțiilor de serviciu (în această situație regăsindu-se și avocatul, deci apărătorul inculpatului).

60. Cu privire la primul aspect criticat, respectiv condiționarea accesului la informațiile clasificate de deținerea certificatului de securitate sau a autorizației de acces corespunzător nivelului de secretizare, Curtea apreciază că rămân pe deplin valabile argumentele reținute în Decizia nr.1.120 din 16 octombrie 2008 și în Decizia nr.1.335 din 9 decembrie 2008, precitate. Astfel, „de vreme ce prevederile de lege criticate nu au ca efect blocarea efectivă și absolută a accesului la anumite informații, ci îl condiționează de îndeplinirea anumitor pași procedurali, etape justificate prin importanța pe care asemenea informații o poartă, nu se poate susține încălcarea dreptului la un proces echitabil sau a principiului unicității, imparțialității și al egalității justiției pentru toți. Pe de altă parte, însăși Constituția prevede, potrivit art.53 alin.(1), posibilitatea restrângerii exercițiului unor drepturi — inclusiv a garanțiilor aferente unui proces echitabil — pentru rațiuni legate de apărarea securității naționale” (a se vedea paragraful 43 din prezenta decizie). Prin urmare, Curtea reține ca neîntemeiate criticile de neconstituționalitate care vizează accesul la informațiile clasificate condiționat de îndeplinirea cerinței unei forme de autorizare prealabilă.

61. Cu privire la cel de-al doilea aspect criticat, respectiv faptul că protecția informațiilor clasificate nu poate avea caracter prioritar față de dreptul la informare al acuzatului, Curtea, pornind de la constatarea că informațiile clasificate au valoare probatorie în procesul penal (a se vedea paragrafele 25—32 din prezenta decizie), urmează să analizeze în ce măsură dispozițiile legale criticate satisfac exigențele dreptului la un proces echitabil. Astfel, ținând seama de considerentele reținute în deciziile menționate mai sus, potrivit cărora dispozițiile legale în vigoare la efectuarea controlului (anul 2008) nu au ca efect blocarea efectivă și absolută a accesului la informațiile clasificate, ci doar îl condiționează de îndeplinirea anumitor pași procedurali, respectiv de obținerea unei autorizații scrise, eliberate, potrivit legii, de conducătorul persoanei juridice care deține astfel de informații, după notificarea prealabilă la Oficiul Registrului Național al Informațiilor Secrete de Stat, și fără a se abate de la jurisprudența menționată, Curtea observă că **legea procesual penală în vigoare, supusă prezentului control de constituționalitate, introduce o nouă condiție în ceea ce privește accesul la acest tip de informații: obținerea permisiunii autorității emitente.** Astfel, Curtea constată că normele criticate plasează inculpatul (prin intermediul avocatului său) într-o poziție mai dificilă decât cea pe care o reglementa legea anterioară, în sensul că, pe lângă menținerea cerinței autorizației de acces în ceea ce îl privește (așa cum s-a menționat în prealabil, legiuitorul a eliminat această condiție doar referitor la judecători, procurori și magistrați-asistenți ai Înaltei Curți de Casație și Justiție, iar nu și cu privire la avocați), potrivit noilor norme procedurale, apărătorul inculpatului are nevoie de acordul autorității emitente a informațiilor clasificate privind accesul la aceste informații. Cu alte cuvinte, Curtea constată că, **ulterior evaluării realizate de judecător cu privire la caracterul „esențial pentru soluționarea cauzei”** al informațiilor clasificate și la necesitatea asigurării accesului la acestea, în virtutea dreptului de informare, corolar al

dreptului la un proces echitabil, **o autoritate publică administrativă, în temeiul art.352 alin.(11) și alin.(12) din Codul de procedură penală poate refuza accesul apărătorului inculpatului la cele clasificate**. Refuzul autorității emitente de a permite accesul la documentele/informațiile clasificate nu este lipsit de efecte juridice. Dimpotrivă, întrucât acestea rămân inaccesibile inculpatului, în mod firesc, ele „nu pot servi la pronunțarea unei soluții de condamnare, de renunțare la aplicarea pedepsei sau de amânare a aplicării pedepsei”.

62. Or, o atare soluție legislativă, care **condiționează folosirea informațiilor clasificate**, calificate de judecător ca fiind esențiale pentru soluționarea procesului penal și cu privire la care apreciază incidența dreptului de informare a inculpatului, deci **pe care judecătorul le califică drept probe în dosarul cauzei, de permisiunea autorității publice administrative emitente de a le accesa**, este susceptibilă de a împiedica organele judiciare să-și îndeplinească obligația prevăzută de art. 5 alin.(1) din Codul de procedură penală, aceea de „a asigura, pe bază de probe, aflarea adevărului cu privire la faptele și împrejurările cauzei, precum și cu privire la persoana suspectului sau inculpatului”. Mai mult, prevederile art.352 alin. (11) și alin.(12) din Codul de procedură penală lipsesc de efecte juridice și dispozițiile art.1 alin.(2) din cod, potrivit cărora „Normele de procedură penală urmăresc asigurarea exercitării eficiente a atribuțiilor organelor judiciare cu garantarea drepturilor părților și ale celorlalți participanți în procesul penal astfel încât să fie respectate prevederile Constituției, ale tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, ale celorlalte reglementări ale Uniunii Europene în materie procesual penală, precum și ale pactelor și tratatelor privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care România este parte.”

63. Soluția legislativă criticată rupe justul echilibru între interesele generale și cele particulare, prin aceea că atribuie decizia de refuz al accesării informațiilor clasificate cu valoare probatorie în procesul penal unei autorități administrative, ceea ce echivalează cu un **impediment în calea dreptului de informare al inculpatului**, cu consecințe directe asupra dreptului său la un proces echitabil, **impediment care nu este supus niciunei forme de control judiciar**. Într-o atare ipoteză, accesul la informațiile clasificate nu este condiționat doar de parcurgerea unor pași procedurali în vederea obținerii unei autorizații prevăzute de lege, ci, după parcurgerea procedurii legale și obținerea autorizațiilor necesare, apărătorul inculpatului poate fi pus în situația unui refuz al autorității emitente, care are ca efect blocarea efectivă și absolută a accesului la informațiile clasificate. **Consecințele juridice sunt cu atât mai grave cu cât solicitarea de acces la aceste informații nu aparține inculpatului/apărătorului inculpatului, ci chiar judecătorului cauzei, care, în prealabil, a constatat caracterul esențial pentru soluționarea procesului penal a acestor informații, atribuindu-le valoare probatorie**. Or, în măsura în care, în procesul penal, se utilizează probe care nu pot fi cunoscute de inculpat și avocatul său, chiar dacă, în final, acestea nu pot servi la pronunțarea unei soluții de condamnare, de renunțare la aplicarea pedepsei sau de amânare a aplicării pedepsei, dar care au fost reținute în actul de sesizare al instanței, fundamentând acuzația penală, este evident că nu se mai poate discuta despre o egalitate a armelor și, implicit, despre un proces echitabil.

64. Mai mult, Curtea constată că dispozițiile legale criticate sunt de natură a crea discriminări chiar în cadrul categoriei inculpaților dintr-o cauză, autoritatea emitentă a actului clasificat având posibilitatea de a permite selectiv accesul apărătorilor acestora la probele clasificate, astfel încât, în funcție de decizia autorității administrative, inculpații aflați în situații identice sau similare, în același dosar penal, ar putea fi unii condamnați, iar alții achitați, pe baza unor criterii care, potrivit legii, nu pot face obiectul unui control judecătoresc.

65. Accesul la anumite informații/materiale/documente poate fi refuzat, în cazul în care un astfel de acces ar putea conduce la periclitarea gravă a vieții sau a drepturilor fundamentale ale unei alte persoane sau dacă refuzul este strict necesar pentru apărarea unui interes public important, ca, de exemplu, în cazurile în care accesul poate prejudicia o anchetă în curs sau poate afecta grav securitatea națională. Pentru această ipoteză, **Directiva 2012/13/UE privind dreptul la informare în cadrul procedurilor penale a prevăzut la art.7 alin.(4)**, dispoziție care nu a fost încă transpusă în legislația internă, că „Statele membre se asigură că, în conformitate cu dispozițiile dreptului intern, **decizia prin care se refuză accesul la anumite materiale în conformitate cu prezentul alineat este luată de o autoritate judiciară sau poate face, cel puțin, obiectul controlului judiciar**”. Or, **soluția legislativă criticată** prevede contrariul celor statuate în norma de drept european, în sensul că **accesul/refuzul accesului la informațiile esențiale pentru soluționarea cauzei penale este dispus de o autoritate administrativă, iar refuzul nu poate face obiectul controlului judiciar**.

66. **O atare soluție este contrară și jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului**, care, așa cum s-a precizat în prealabil, a statuat că, pentru pregătirea apărării în cadrul unei proceduri penale, inculpatul trebuie să ia cunoștință de toate elementele dosarului. Deși a admis faptul că acest drept nu este absolut, excepțiile trebuie să fie justificate și trebuie să existe o compensare pentru aceste dificultăți procedurale create (Hotărârea din 24 iunie 2003, pronunțată în Cauza *Dowsett împotriva Regatului Unit*,

paragrafele 41, 42). Pentru a fi respectate prevederile convenționale referitoare la dreptul la un proces echitabil, **instanța europeană a statuat cu privire la necesitatea examinării, sub toate aspectele, de către o instanță judecătorească, a interesului păstrării confidențialității informațiilor clasificate, pe de o parte, și a interesului public de a lua cunoștință de acestea, pe de altă parte, și, în urma examenului efectuat, instanța să dispună căruia interes acordă prevalență.**

67. De asemenea, Curtea apreciază relevantă, pentru soluționarea excepției de neconstituționalitate, și **Decizia din 24 octombrie 2013, pronunțată de Curtea Constituțională a Sloveniei în Cauza nr.U-I-134/10**, prin care aceasta a constatat neconstituționalitatea prevederilor legale care nu permiteau instanțelor să decidă dacă o parte poate sau nu poate avea acces la informații confidențiale. Având în vedere faptul că în codul de procedură civilă sloven nu era inclusă nicio dispoziție specială care să vizeze informațiile clasificate, Curtea a reținut că legea aplicabilă și în procedurile judecătorești în curs de desfășurare, întemeiate pe prevederile codului menționat, este Legea privind informațiile clasificate, care însă nu este adaptată naturii acestor proceduri judecătorești. Ținând seama de aplicabilitatea Legii privind informațiile clasificate și în procedura civilă, Curtea a reținut că era posibil să apară o situație în care **evaluarea, de către o instanță, a necesității și a modului de administrare a unei probe sau a colaborării unei părți cu ocazia administrării unei probe să intre în conflict cu evaluarea conducătorului autorității care a clasificat informația, care putea decide să nu permită părților în procedura judecătorească accesul la informații clasificate sau să îl permită cu anumite restricții stabilite de acesta.** Lipsa unei reglementări speciale în cadrul normelor privind procedura de judecată, în temeiul căreia, pentru a se ajunge la o decizie corectă și legală într-un litigiu, să se constate necesitatea, în orice mod, a dezvăluirii, gestionării sau folosirii de informații clasificate, **face imposibil ca o instanță independentă și nepărtinitoare să decidă cu privire la toate chestiunile cauzei**, în special cu privire la asigurarea dreptului părților de a da declarații, drept circumscris în art.22 din Constituția Sloveniei, care consacră **Protecția egală a drepturilor**. Curtea a reținut că o **astfel de lacună duce la golirea de substanță a dreptului fundamental la Protecție judiciară, prevăzut la art.23 alin.(1) din Constituția Sloveniei, pe care îl încalcă**. Legiuitorul sloven și-a îndeplinit obligația stabilită de Curtea Constituțională în decizia menționată, conform noilor dispoziții ale Codului de procedură civilă, astfel că, în prezent, instanța judecătorească poate solicita declassificarea informațiilor, conform dispozițiilor legii slovene privind informațiile clasificate, sau, după examinarea informațiilor clasificate în cursul îndeplinirii atribuțiilor sale (judecătorul are acces la astfel de informații în baza funcției sale, ca parte a puterii judecătorești, fără necesitatea vreunei autorizații suplimentare, în temeiul art.3 din Legea privind informațiile clasificate), poate decide accesul părților la aceste informații și, implicit, le poate folosi în soluționarea cauzei.

68. Argumentele reținute de instanța constituțională slovenă în materia procedurii civile sunt **cu atât mai pertinente în materia procedurii penale, raționamentul utilizat fiind aplicabil a fortiori cu privire la necesitatea unui control judecătorec asupra accesului la informațiile clasificate care au valoare probatorie în procesul penal.**

69. În fine, așa cum menționează și autorul excepției de neconstituționalitate în susținerea criticilor sale, Curtea nu poate trece cu vederea situația în care se află o categorie de funcționari, care își desfășoară atribuțiile de serviciu aproape exclusiv în legătură cu documente/informații clasificate (cum este cazul inculpaților din dosarul în care a fost invocată prezenta excepție de neconstituționalitate, care sunt angajați ai unui serviciu de informații). Într-o atare împrejurare, prin excluderea probelor clasificate din voința exclusivă a instituției angajatoare, nesupuse niciunui control judiciar, se poate ajunge la situația unei adevărate „imunități” în fața legii penale pentru această categorie profesională, în ceea ce privește infracțiunile comise în legătură cu serviciul, concluzie pe care Curtea o apreciază ca inadmisibilă într-o societate democratică, guvernată de principiile statului de drept. Statutul juridic distinct, privilegiat, sub aspectul răspunderii penale, contravine principiului egalității în drepturi a cetățenilor consacrat de art.16 alin.(1) din Constituție, potrivit căruia „*Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări*”. Mai mult, în măsura în care anumite subiecte de drept sunt excluse, prin efectul unei dispoziții legale susceptibile de o interpretare arbitrară/părtinitoare în ceea ce le privește, incidenței unei reglementări legale constituind dreptul comun în materie, dispozițiile legale în cauză nesocotesc principiul constituțional potrivit căruia „*nimeni nu este mai presus de lege*” (a se vedea în acest sens și Decizia nr.3 din 15 ianuarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.71 din 29 ianuarie 2014, pct.3 din considerente).

70. Având în vedere necesitatea aflării adevărului în procesul penal și cerința explicită a Codului de procedură penală ca o persoană să fie condamnată în baza unui probatoriu care să-i demonstreze vinovăția dincolo de orice îndoială rezonabilă, Curtea reține că orice informație care poate fi utilă aflării adevărului trebuie să fie folosită în procesul penal. Astfel, în cazul în care informațiile clasificate sunt indispensabile aflării adevărului, **accesul la acestea trebuie să fie dispus de judecătorul cauzei atât acuzării, cât și apărării**, altfel nu se poate discuta despre o egalitate a armelor și de respectarea

dreptului la un proces echitabil. Pe de altă parte, **accesul la informațiile clasificate poate fi și refuzat de judecător**, care, deși constată rolul esențial al acestora în soluționarea cauzei deduse judecătii, apreciază că accesul poate conduce la *periclitarea gravă a vieții sau a drepturilor fundamentale ale unei alte persoane sau că refuzul este strict necesar pentru apărarea unui interes public important sau poate afecta grav securitatea națională*. Prin urmare, **numai un judecător poate aprecia cu privire la interesele care intră în conflict — cel public, general, al statului, referitor la protejarea informațiilor de interes pentru securitatea națională sau pentru apărarea unui interes public major, respectiv cel individual, al părților unei cauze penale concrete, astfel încât, prin soluția pe care o pronunță, să asigure un just echilibru între cele două**.

71. În concluzie, Curtea apreciază că protecția informațiilor clasificate nu poate avea caracter prioritar față de dreptul la informare al acuzatului și față de garanțiile dreptului la un proces echitabil ale tuturor părților din procesul penal, decât în condiții expres și limitativ prevăzute de lege. Restrângerea dreptului la informație poate avea loc doar atunci când are la bază *un scop real și justificat de protecție a unui interes legitim privind drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor sau siguranța națională, decizia de refuz a accesului la informațiile clasificate aparținând întotdeauna unui judecător*.

72. De altfel, așa cum s-a menționat în prealabil, însăși Directiva 2012/13/UE privind dreptul la informare în cadrul procedurilor penale prevede, la art.7 alin.(4), că *„Statele membre se asigură că, în conformitate cu dispozițiile dreptului intern, decizia prin care se refuză accesul la anumite materiale în conformitate cu prezentul alineat este luată de o autoritate judiciară sau poate face, cel puțin, obiectul controlului judiciar”*, iar, potrivit jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene, obligația de interpretare conformă are un caracter primar și principal, judecătorul sau autoritatea publică având obligația, înainte de oricare alta, de a interpreta conform norma de drept intern cu directiva incidentă. „În această privință, trebuie amintit că principiul interpretării conforme impune în plus ca instanțele naționale să facă tot ce ține de competența lor, luând în considerare ansamblul dreptului intern și aplicând metodele de interpretare recunoscute de acesta pentru a garanta efectivitatea deplină a directivei în discuție și pentru a identifica o soluție conformă cu finalitatea urmărită de aceasta” (a se vedea Hotărârea Marii Camere din 24 ianuarie 2012, pronunțată în Cauza C-282/10, *Maribel Dominguez împotriva Centre informatique du Centre Ouest Atlantique și Préfet de la Région Centre*, paragraful 27).

73. Având în vedere considerentele expuse, Curtea constată că **dispozițiile art.352 alin.(11) și alin.(12) din Codul de procedură penală contravin dreptului la un proces echitabil, prevăzut de art.21 alin.(3) din Constituție, precum și principiului unicității, imparțialității și al egalității justiției pentru toți, prevăzut de art.16 alin.(1) și alin.(2) și de art. 124 alin.(2) din Constituție**.

74. Pentru toate aceste motive, în temeiul art.146 lit.d) și al art.147 alin.(4) din Constituție, precum și al art.1—3, al art. 11 alin.(1) lit.A.d) și al art.29 din Legea nr.47/1992, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

1. Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție — Direcția Națională Anticorupție și constată că sintagma *„instanța solicită”* cu raportare la sintagma *„permiterea accesului la cele clasificate de către apărătorul inculpatului”* din cuprinsul dispozițiilor art.352 alin.(11) din Codul de procedură penală este neconstituțională.

2. Admite excepția de neconstituționalitate și constată că sintagma *„autoritatea emitentă”* din cuprinsul dispozițiilor art.352 alin.(12) din Codul de procedură penală este neconstituțională.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Înaltei Curți de Casație și Justiție — Secția penală și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 18 ianuarie 2018.